

א לעכטיגן המזן

אידיש

דורך אמונה שלום בטוחן און שמחה

אנגעמען דאס לעבן - מיט א רואיגקייט

אור הבוקר

טעימה קלה פון די 'לעכטיגע גוט מארגן - אשב"ש' שמועסן

א גוט צארגן, א פרייליך און א
לעכטיגן געבענטשטן גוט צארגן, א
פרייליך און א לעכטיגן
געבענטשטן טאג, און א פרייליך
און א לעכטיגן געבענטשטן חגיגה.

מרור זה נמסר ע"י

הרה"ג ר' זיאל ווייס שליט"א
חדב"ץ כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
עורך ראשי של המערכת
לרגל השמחה במעונו בהולדת בנו
למו"ט.

כות המפה יעמוד לו וליריעו, שיראה ידע בדרך ה',
עושר ואושר ברותות ובנשיות, וכל טוב סלה
צו מערב זיין רופא: 1990-502-845

אינהאלט

אור הבוקר – לקדש על היין –
מטשטש זיין די מוח, אוועקווארפן די 'כוחי
ועוצם ידי' אויף א גלעזעלע וויין // געדענקן
מיר באלאנגן נישט צווישן די גוים // נישט קיין
חמץ און אוודאי נישט קיין כעס.

אור לנתיבותי – הדרכה פארן סדר
נאכט אין קורצן

פרקי חינוך פרק ל"ו חלק ג' –
יסוד ג' ברא כרעיה דאבה - **הנשא**: זיי
מסביר פארן קינד אז דיין מיינונג איז זיין
מיינונג און ער האט נאכנישט קיין
זעלבסטמענדעדיגקייט, אויף אן אופן וואס דאס
קינד זאל דאס פארשטיין - קינדער שפרן זיך
זעלבסטמענדיג / אפשטעלן אויפן פלאץ -
קיין מהלך / זיי כסדר מסביר פארן קינד אז
זיין שטאנד יעצט איז צו זיין א מקבל פון די
מתנבים / 'איך' בין 'דיר' / ענדיג די שמועס
מיט א שטארקייט

לקדש על היין -

**מטשטש זיין די מוח,
אוועקווארפן די 'כוחי
ועוצם ידי' אויף א
גלעזעלע וויין**

אין די הגדה של פסח מיטן פירוש 'בית
יעקב' פונעם אישביצער, האב איך געזען
א הפלא'דיגע רעיון. פארוואס האבן די
חז"ל מתקן געווען, אז מען מאכט קידוש
יעדן שבת על היין, זכרהו על היין, זאגט
די גמרא אין פסחים קו. יעדע דבר של
שמחה, אין אומרים שירה אלא על היין,
וואס איז פשט דערפון? זאגט ער א
מורא'דיגע זאך, און ער גייט בעיקר ארויף
אויף שבת, אבער דאס קען שטימען ביי
אלע ימים טובים, און אלע זמנים, ווען
מען דארף זאגן שירה פארן אייבערשטן.

מענטש אריינקומען אין א שטיקל 'כוח' ועוצם ידי'. איך האב זוכה געווען, איך האב געטון, איך האב געדאווענט, איך האב געמאכט זכותים, איך ווייס, איך האב געטון... ווען א מענטש פילט זיך אזוי גליקלעך, נעמט מען א גלעזל וויין אינטערן חופה, און מען זאגט: חתן כלה, זייטס מטשטש די מח, גיבסט ענק איבער בידו של הקב"ה. האסט געהאט א קינד? מאכסט א שמחה? מאכסט א ברית? נעם א גלעזל וויין, זיי מטשטש די מח!

וועגן דעם, אפילו יום כיפור מאכט מען א ברכה אויפן וויין ביי א ברית, כאטש מען קען עס נישט טרינקן. מען קען נישט צוגיין צום ברית מיט 'כוחי ועוצם ידי'! אונז דארף מען האבן די וויין. די וויין דארף זאגן: ניין ניין, רבוש"ע, איך האב נישט קיין מח, איך בין נישט דא, איך בין כולו בידך! ישר כח אייבערשטער! איך דאנק דער אייבערשטער, איך בין מיך מבטל מיינע רצונות צו די רצון ה' - עס איז א רעיון נפלא מאוד.

געדענקן מיר באלאנגן נישט צווישן די גוים

דער חפץ חיים פרעגט א קשיא: משה רבינו האט געהאט צוויי זון, דער ערשטער האט געהייסן גרשום, און דער צווייטער האט געהייסן אליעזר. גרשום, ווייל ער איז געווען א גר בארץ נכריה, אליעזר, אלקי אבי בעזרי ויצליני מחרב פרעה. וועלכע איז געווען ערשט? אליעזר! נא, פארוואס האט ער געגעבן פאר דעם עלטסטן זון גרשום?

נאר וואס דען? זאגט ער אזוי: משה רבינו איז אנגעקומען צווישן די אומות

זאגט ער אזוי, א מענטש ווען ער ארבעט א גאנצע וואך, ששת ימים תעשה מלאכה, מען ארבעט, מען איז עוסק אין פרנסה, אין די טירדות הוויות העולם הזה. די טבע פון א מענטש איז, אז ערגעץ ווערט מען שטעקן מיט די 'כוחי ועוצם ידי', ערגעץ אינדערמיט קומט אריין, ווי א מענטש הייבט אן טראכטן, 'איך דארף דאס טון' און 'איך האב געטון' און 'איך האב מצליח געווען', עס קומט אריין די 'כוחי ועוצם ידי'.

עס קומט שבת קודש. שבת קודש דארף דאך זיין 'כאילו מלאכתו עשייה', ושמרו בני ישראל את השבת, ויכלו השמים והארץ, מען איז מעיד אז דער הייליגער באשעפער האט באשאפן שמים וארץ, מען איז זיך מבטל, מען געבט אויף דעם 'כוחי ועוצם ידי'. דו ווייסט וויאזוי א איד ווייזט עס - זאגט דער אישביצער? מען נעמט וויין, וואס איז משבש די מח, עס פארדרייט די קאפ, מען קען נישט געהעריג טראכטן. א מענטש ווען ער טרינקט וויין, טאר ער נישט פסק'ענען. די כהנים האבן נישט געטארט טרינקן קיין וויין. מען טרינקט וויין, און מען זאגט: "רבוש"ע, איך האב גארנישט, איך בין כולו בידך, מיין גאנצע עבודה פון א גאנצע וואך, אלע מיינע שכל, און אלעס וואס איך האב געמיינט... איך בין עס מבטל בביטול הגמור, איך טרינק א גלעזל וויין, און איך בין מטשטש מיין מח, איך האב נישט קיין שום 'כוחי ועוצם ידי', איך בין אינגאנצן בטל פאר דיר!...

די זעלבע זאך איז, ווען א איד מאכט א שמחה, איז דאך אלס אויך אזוי. מען מאכט א שמחה, קען מען אמאל א

ברענגט נישט כעס! כעס איז כאילו עובד עבודה זרה. און אזויווי זיין רביצין איז נישט אזוי געזונט, און טאמער וועט ער זיך שטארק שטעלן אויף די אלע חומרות פון פסח'דיג מאכן, וועט אויסקומען, אז זי וועט ווערן אין כעס, און עס וועט שאטן פאר איר געזונט. ממילא, איז ער מקיים די הלכה פון אויסרוימן די חמץ פשוטערהייט, אן קיין שום חומרות.

וואס הייסט? פארן זמן בדיקת חמץ, גייט ער נעמען א בעזים, און ער גייט גוט אויפקערן די הויז, און ער גייט איבערקוקן אלע פלעצער וואו עס איז דא חמץ, און ער גייט עס ארויסנעמען, און ער גייט נעמען דאס לעכטל, און ארומגיין אין די אלע צימערן, און זוכן צו עס איז דא דארט חמץ, און מיט דעם איז ער מקיים די מצוה פון ביעור חמץ.

און ער האט צוגעלייגט פאר די מיידעלע און געזאגט: און אזוי וועלן מיר בעזר השם אריינגיין אינעם היילגן יום טוב פסח בשמחה ובטוב לבב, און אונז וועלן חס ושלום נישט אריינעמען אין אונזער הויז לכבוד פסח, די שרעקעדיגע עבירה פון כעס, פון אויפגעגעניש, און אוודאי נישט קיין מחלוקת, און אוודאי נישט אונטערדרוקן מענטשן!

עס איז דא א לאו אין די תורה פון 'לא תרדה בו בפרך', וואס דער שערי תשובה שרייבט אויף דעם, אז אפילו בעטן א טובה פון א מענטש, און יענער קען דיר נישט אפזאגן די טובה, איז מען עובר אויף די לאו פון לא תרדה בו בפרך, מען טאר זיך נישט באנוצן מיט מענטשן אויף א וועג ווי יענער טוט פאר דיר אן ארבעט

העולם, צווישן די גוים אין מדין, ער איז נישט געווען צווישן די אידן אין מצרים, ער איז נישט געווען אין זיין משפחה, ער איז נישט געווען צווישן כלל ישראל. האט ער געגעבן די ערשטע קינד א נאמען גרשום, ער זאל געדענקן יעדן טאג, גר הייתי בארץ נכריה, איך באלאנג נישט דא. און נאכדעם האט ער געגעבן אלקי אבי בעזרי. ווייל טאמער וואלט ער פארגעסן אז ער באלאנגט נישט דא, וואלט ער נישט געזאגט אלקי אבי בעזרי. דער גרשום האט גורם געווען, ער זאל זאגן דעם אליעזר, דעם אלקי אבי בעזרי, דאס האט אים געהיטן ער זאל זיך קענען האלטן אויפן פלאץ פון אליעזר! הפלא ופלא'דיגע ווערטער!

נישט קיין חמץ און אוודאי נישט קיין כעס!

עס איז געווען אין ירושלים, אין די אמאליגע צייטן, איינע פון די גרויסע מורה הוראות, ער האט געהייסן רבי מיכל'ע הורוויץ זצ"ל. פארציילט מען א מורא'דיגע מעשה. א מיידעלע פון ירושלים איז געקומען צו אים אין די טאג פון בדיקת חמץ צו פרעגן א שאלה. ווען די מיידל איז אריינגעקומען, האט זי זיך זייער געוואונדערט, אז זי האט געזען ביים רב אין שטוב איז נאך דא חמץ, מען דערקענט בכלל נישט די פסח'דיגע אנגעצויגנקייט. זי איז געשטאנען ממש געפלעפט!

דער רב הרב הורוויץ האט דאס באמערקט, האט ער איר געזאגט: זאלסטו וויסן, אלע הכנת פון פסח זענען זייער חשוב, אבער עס האט א תנאי, אז עס

וועט מען זיך אויפפירן צו דער מענטש דורכן יאר, מדה כנגד מידה. איר הערט אידן? דער הייליגער באשעפער האט אונז געגעבן א יום טוב פסח, און ער האט געזאגט: איך געב דיר די מצוה, אבער געדענק! וויאזוי דו פירסט זיך אויף צו דינע מענטשן מיט די מצוה, אזוי וועט מען זיך אויפפירן צו דיר א גאנצער יאר!

יעצט לאמיר טראכטן: וויאזוי וויל מיר אונז אז דער הייליגער באשעפער זאל זיך אויפפירן א גאנצע יאר? פרייליך און לעכטיג! מיט השפעות און אלע גוטע זאכן! אונז זאל מיר האבן א לעבן אן קיין דאגות! און אונז זאל מיר האבן א לעבן מיט מנוחה ושמחה, אהבה אחוה שלום וריעות! - טו אזוי צוגרייטן דעם יום טוב פסח! אזוי רויים ארויס די חמץ, און אזוי ברענג אריין דעם פסח! וועסט דאך האבן אזא לעכטיג גליקלעך יאר, א מחיה, עס לוינט זיך ב"ה!

מען זאגט איבער פונעם הייליגן קדושת לוי פון בארדיטשוב, אז דורך די עבודת הכנה לפסח, קען מען זוכה זיין צו רוח הקודש. נו? וואס טוט דער יצר הרע? ער האט דאך מורא געהאט אז די גאנצע כלל ישראל וועט דאך ווערן בעלי רוח הקודש... ברענגט ער אריין כעס און שרייען און אויפגעגעניש, כדי דער מענטש זאל נישט זוכה זין צו די רוח הקודש, וואס מען קען זוכה זיין, דורך די הכנות צו יום טוב פסח.

ווי אן עבד, וואס אפילו אן עבד עברי טאר מען נישט אויף אן אופן מען ארבעט מיט אים בפרך, מיט שווערע געצווינגענע ארבעט - אזוי זאגט די תורה, לא תרדה בו בפרך! און אוודאי איז דאס נישט געווען די רצון פונעם בורא יתב"ש, אז די יום טוב פסח זאל אונטערדרוקן מענטשן, און צעברעכן מענטשן, און ברענגן טרערן פאר מענטשן, און הארץ ווייטאג און שלאפ-לאזע נעכט ח"ו ח"ו, עס איז נישט דא אזא מצוה אין די תורה!

עס שטייט פונעם אר"י הק', אז יעדע אנגעשטרענגקייט און יעדע שוויצן וואס א מענטש שוויצט לכבוד דעם, וואס ער גרייט זיך צו אויף יום טוב פסח, ארויסנעמען די חמץ און אריינברענגען די מצה, איז ער זוכה מיט דעם אויף כפרת עוונות. יעצט, לאמיר טראכטן: וויאזוי קען מען מיט עבירות זוכה זיין צו כפרת עוונות? עס איז דאך א מצוה הבא בעבירה? אלא מאי, די תורה וויל, זאלסט טון מצוות דורך מצוות, און עס איז נישט דא קיין שום מצוה אין די תורה, וואס באטרעפט יסורים פאר אונדערע אידן, וואס באטרעפט יסורים פאר די מענטש אליין, וואס מאכט דאגות, וואס מאכט יאוש, וואס מאכט פארלוירנקייט ח"ו. אונזער תורה האט נישט אזעלכע מצוות!

און אזויווי רבי חיים פלאגי שרייבט, אז וויאזוי א מענטש פירט זיך אויף ערב פסח און אום פסח צו זיינע שטוב מענטשן, אזוי

קול פנים מאירות

ארה"ב: 845-414-0076 / ענגלאנד: 0330-350-3190 // ארה"ק: 0-72-370-1823 / ארגענטינע: 0460-246-15-54 // אנטווערפן: 323-346-0673

צו ערהאלטן דעם גליון אדער אנדערע גליונות פונעם מערכת רופט אויף איינע פון די נומערן און דרוקט קנעפל 99 אדער שיקט צו: gilyonospm@gmail.com

ז. מען דארף אריינלייגן אין די קינדער דאס ענין פון אמונה און בטחון, פון דאנקן און לויבן דעם הייליגן באשעפער אויף יעדע מצב. דער אייבערשטער איז מיט אונז. דער הייליגער באשעפער האט אונז ליב. און ארויסברענגען ווי שטארק מיר האבן ליב דעם הייליגן באשעפער, בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודיך.

ח. מען דארף אויך אריינברענגען אין די קינדער, די לעכטיגקייט פון די ימים טובים, פון שבתים. רעדן צו די קינדער פון די לעכטיגקייט, פון די שיינקייט, פון די תרי"ג מצוות, פון מנהגים און פון מסורה. אריינלייגן אין די קינדערליך, תורה איז משמח. די שענסטע און די גליקליכסטע מענשן אויף די וועלט, זענען אונז, אידישע קינדער. אריינלייגן אין די קינדער, אז תורה איז נישט קיין עול, עס איז א עול פון חירות. און מסביר זיין פאר די קינדער: אונז זענען טאקע בני חורין, פריי, אבער פריי פון די יצר הרע, פריי פון די אומות העולם, מיר זענען אבער משועבד צו עבודת השם, כי עבדי הם ולא עבדים לעבדים. מיר זענען דעם הייליגן באשעפער'ס עבדים, און דער הייליגער באשעפער'ס קינדער.

און מאכן זיכער אז די קינדער קומען ארויס פון די סדר נאכט מיט א געוואלדיגע אידישע שטאלץ, אינעם שם לשון און מלבוש, אז מען זאל זיך נישט שעמען מיט די אידישע נאמען, מען זאל זיין שטאלץ דערמיט. מען זאל רעדן די אידישע שפראך. און מען זאל גיין אנגעטון ווי א איד, און מען זאל צעשפרייטן אידישקייט. יעדע זאך וואס מיר טוען, דארף ארויסקומען דערפון א כבוד שמים, אן השראת השכינה.

ט. אריינברענגען אין די קינדער די אמונה אין שכר ועונש.

י. מרבה זיין מיט דערצייילן די ניסים וואס דער הייליגער באשעפער טוט פון יציאת מצרים עד היום הזה. און אויסרעכנען מיט די קינדער די גרויסע ניסים וואס אונזער משפחה האט געהאט. און מאכן די קינדער ארויסזאגן מיט די מויל 'דער אייבערשטער איז גוט. די תורה איז גוט. מיר זענען אן עם סגולה, מיר זענען אן עם חכם ונבון, מיר זענען קלוגע מענטשן'.

יא. ארויסברענגען פאר די קינדער, די שיינקייט פון היטן די תורה, פון הארעווען אויף די מידות, פון הארעווען אויף שמירת עינים, אויף קדושה, אויף טהרת הדיבור, אויף טהרת המחשבה. די מערסטע וואס מען קען, לויט די גיל פון די קינדער.

יב. איינע פון די וויכטיגסטע זאכן פון די סדר נאכט איז, אז די קינדער זאלן זען ביים טאטען ווען ער זאגט די הגדה, א קדושה, אן ערנסקייט, און א געוואלדיגע התרגשות, א שמחה און א דערהויבנקייט, און א געשמאק. יאג נישט, זיי נישט אויפגערעגט, א פרייליכע זיסע אידישקייט, אנגעפילט מיט אמונה פשוטה און הרגישים פון קדושה, אז די קינדער זאלן פשוט שפירן גליקלעך ביי זיך, אז מען איז א איד, גליקלעך מיט די תורה, גליקלעך מיטן הייליגן באשעפער. און זיי זאלן זיך בענקן צו אידישקייט, צו תורה עבודה ויראת שמים. מיט א געוואלד אמונה פשוטה.

דאס איז די עיקר פון די סדר נאכט.

פרקי חינוך

איבערגעגעבן מיט א קלארקייט דורך כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

פרק ל"ז [חלק ה']

יסוד ג: ברא כרעיה דאבוה

הנושא: זיי מסביר פארן קינד אז דיין מיינונג איז זיין מיינונג, און ער האט נאכנישט קיין זעלבסטענדיגקייט, אויך אן אופן וואס דאס קינד זאל דאס פארשטיין

קינדער שפירן זיך זעלבסטענדיג

עלטערן מוטשענען זיך זייער שטארק. א קינד זאגט: 'איך וויל קויפן' איך וויל גיין' איך וויל קומען'... ער פרעגט דיר אפילו נישט דיין מיינונג, ער וויל אפילו נישט הערן דיין מיינונג, ער פרעגט דיר נאר, ווייל ער וויל דו זאלסט אים ענטפערן, וואס ער וויל דו זאלסט אים ענטפערן... עלטערן מוטשענען זיך זייער שטארק מיט דעם, עס טוט זייער וויי. וואס איז די עצה אויף דעם פראבלעם אין חינוך?

אפשטעלן אויפן פלאץ - קיין מהלך

די תשובה אויף דעם איז, די זעלבע זאך ווי מיר האבן שוין פריער אויסגעשמועסט, אז שרייען און זיי אפשטעלן אויפן פלאץ, דאס ארבעט נישט. ווען א קינד וויל עפעס, איז ער אנגעצויגן, ער וויל עס, און ער וויל עס וועלן, און ער חליש'ט דערויף - יא! ער איז טאקע נישט דא דורך צו פרעגן יעצט!... ער איז נישט דא דורך אויסצוהערן! אפילו מיט שרייען, מיט סטראשענען, מיט אוועקמאכן - גייט גארנישט געשען. דאס איז נישט חינוך לאורך הדרך.

זיי כסדר מסביר פארן קינד אז זיין שטאנד יעצט איז צו זיין א מקבל פון די מחנכים

די ערשטע זאך דארפן מיר - עלטערן, און מחנכים און מחנכות - זיך כסדר אראפזעצן מיט אונזערע קינדער, און ארויסברענגען און מסביר זיין פאר די קינדער, וואס עס איז זייער שטאנד אין די וועלט.

זייער שטאנד אין די וועלט איז: צו זיין 'מקבלים פון מחנכים'.

דאס מוז מען זיי געבן צו פארשטיין. ווען א קינד קומט זאגן 'איך וויל גיין'. זאגט מען פארן קינד: איך פארשטיי אז דו ווילסט, און איך פריי מיך אז דו האסט א גוטע קאפ און דו ווילסט, און דו טראכסט, ב"ה! דו ביסט חשוב אין מיינע אויגן! אבער דו מוזט פארשטיין, דו ביסט יעצט אין חינוך.

און מען קען דאס געבן צו פארשטיין פאר אונזערע קינדער. פונקט אזוי, להבדיל אלף אלפי הבדלות, מען קען מסביר זיין פאר א קינד 'דו ביסט יעצט אין א דאקטערס אפיס, דו קענסט דאס נישט טון...' 'דו ביסט יעצט ביי יענעם אין שטוב, דו קענסט דאס נישט טון'... 'דו ביסט יעצט אויף א פלאץ, און מען טוט דאס נישט'... ווען מען גייט צו א רב, צו א רבי, ווען מען גייט אין בית מדרש, וואו מען גייט נאר אין די פרעמד, אלע עלטערן האבן א געוויסע שפראך צו די קינדער, און זיי זאגן פאר די קינדער: 'אה! דו ביסט יעצט אין די פלאץ, דא קען מען נישט!!!'...

אינדערהיים, אין די מוסד, האבן מיר די זעלבע שפראך.

מיר קענען רעדן צום קינד, און אים מסביר זיין: "דו ביסט יעצט אין א פלאץ, וואס עס רופט זיך: דו דארפט ווערן מחונך. אונזער פאזיציע איז, צו זיין מחנכים. מיין טייער קינד, דו מוזט דאס פארשטיין. דאס איז די ערשטע זאך. איך קען נישט פון דיר נעמען חינוך, און דו ביסט מחויב צו נעמען חינוך, ווייל אזוי שטייט אין די תורה, און דאס איז די רצון השם, און אזוי האט די וועלט א קיום. ווען קינדער זאלן ווען טון אלעס וואס זיי ווילן, וואלט די וועלט חרוב געגאנגן".

'איך' בין 'דיר'

און נאכדעם זאג פארן קינד: "מיר זענען דא צו טראכטן פאר דיר. עס איז נישט, איך טאטע זאג ניין, און דו קינד זאגסט יא. איך מאמע זאג ניין, און דו קינד זאגסט יא. איך מחנך זאג ניין, און דו קינד זאגסט יא. נאר אזוי ווי, איך האב די חיוב חינוך, זאלסטו וויסן: 'איך' בין 'דיר'! ווען איך זאג ניין, זאגסטו ניין! דו ביסט יעצט אין מיין מח. ווייל דער אייבערשטער האט אזוי באשאפן די וועלט אז אין דיין יארגאנג, דארפטו אריינקומען אין מיין מח, און וואס איך זאג, איז וואס דו זאגסט, ווייל דו קענסט נאכנישט מאכן קיין החלטות".

און מען קען עס נאכמער מסביר זיין פארן קינד, און אים זאגן: "מיין טייער קינד! לאמיר צוזאמען אריינטראכטן. לאמיר זאגן, חלילה וחלילה, עס גייט דיר אמאל זייער וויי טון דיין פיס - יסורים נוראים! מען וועט אריבערגיין צו א דאקטער, און דער דאקטער וועט אונז ערקלערן, לויט זיין ברייטן פארשטאנד, וואס די ווייטאג איז, און וואס מען דארף טון דערצו. לאמיר טראכטן, וואס וועט זיין, אויב דו וועסט זאגן פארן דאקטאר: 'דאקטאר טייערער! ביידע שטימען נישט. נישט דאס איז די ווייטאג, און נישט דאס דארף מען טון דערצו!'... וואס וועט דער דאקטאר זאגן אויף דיר? דער דאקטאר וועט זאגן: 'די קינד איז נישט קיין בר דעת'. אמת מיין טייער קינד?!"

